

ПРИГОДА ПЕРША

Загадкова записка, з якої починаються чудеса

Мене звать Вася. Вася Богданець. Але в класі всі називають мене Рудий Африканський Їжачок. Або Африканець. Або Рудий Їжачок. Або просто Їжачок. Рудим Африканським Їжачком мене Ромка Черняк назвав, лідер нашого класу. Ми тоді Африку з географії проходили. А волосся в мене справді руде, як жар. І настовбурчене, як голки в їжачка. Та я не ображаюсь на те прізвисько. Рудим мене змалку завжди називали, з дитячого садка. І я звик. Та й не в усіх це слово звучить образливо. Мама, наприклад, називає мене «Сонечко моє руденьке!». А бабуся каже: «Ти в нас особливий сонячний хлопчик!» «Соняч-

ний-то сонячний, — думав я. — Але краще б я був блондином або брюнетом, чорнявим, як Ромка Черняк».

Ех! Як я заздрив тому Ромці Черняку!.. Який він був меткий, спритний, дужий!.. І удачливий!.. Як він на ковзанах, на роликах катався!.. Як він у футбол грав!.. А я невдаха... На ковзанах, на роликах раз у раз падаю. І в спортивних іграх я не мастак, скоріше партач — і м'яч у мене одбирають, і забивати не вмію... Худенький я, слабосилий. Мене бабуся сметаною щодня годує, але це позитивних результатів не дає. Єдине, що мене рятує, — моя легковажна вдача. Я ніколи довго не журюся. Позітхаю трохи і за хвилину вже сміюся. Це в мене спадкове, від дідуса Грицька, маминого тата... Про дідуса я потім ще розкажу. Він у нас дуже добрий і веселий — його всі люблять. Зараз скажу тільки одне: дідусь мене завжди розраджує:

— Ніколи не вішай носа, рижухо мій дорогий! Ти в нас незвичайний, особливий. А незвичайні стають видатними, великими людьми: полководцями, президентами, письменниками...

— Ага! Так для цього ж вирости треба, стати дорослим, — кажу я. — А до того що робити? Не чув я, щоб школярі ставали полководцями, президентами чи письменниками.

— Що ж, може, й почекаати трошки доведеться, — усміхався дідусь. — Не разом Кракув будувався, як кажуть поляки... Але незвичайна доля тобі забезпечена! Я тебе запевняю!

Я тільки зітхав, чекаючи здійснення його про-
роцтв. Нічого незвичайного в моєму житті поки
що не траплялося. Хіба що після дідових розмов
сни мені почали снитися дивовижні. Яюсь на-
снилося, що сиджу я за вчительським столом, а до
мене в черзі стоїть весь наш клас. І я всім даю ав-
тографи — підписую новенькі підручники з хімії.
І я собі думаю: «Таки став я письменником! Але
чогось написав не «Кобзар», не «Миколу Джерю»,
не «Лісову пісню», а підручник з хімії, яку я ні-
коли особливо не любив і з якої гарних оцінок ні-
коли не мав...».

А то яюсь наснилося, начебто стою я посеред
трибуни на Майдані Незалежності. А внизу, біля
трибуни, на відкритій машині у генеральському
кітелі і кашкеті, але без штанів, у самих лише
плавках Ромка Черняк доповідає:

— Пане Президенте Африканської держави!
Війська для параду вишикувані!

«О! — думаю я собі. — Я таки став президен-
том. Але чогось африканським. Проте зрозуміло,
чого Ромка без штанів, — бо спека».

«От бачиш, Ромко! — думаю я собі далі. — Ти
мене обзивав Рудим Африканським Їжачком,
а тепер стоїш переді мною без штанів і рапор-
туеш. Отакечки, як каже мій дідусь!»

Крім снів, нічого незвичайного у моєму житті
не відбувалося. І от раптом...

Яюсь, виймаючи з сумки на перерві підручник
з української мови, я побачив, що з нього стир-

чить ріжок аркуша із зошита в клітинку. Аркуш був складений учетверо. Я розгорнув його, бачу — записка. Читаю: «Якщо ти хочеш, щоб з тобою сталося щось несподіване й незвичайне, шукай чарівні окуляри!» І підпис: «Ритас».

Тю! Що за дивина?! Мене аж у жар кинуло. Чарівні окуляри!.. Де ж їх шукати?! Хто це написав?! «Ритас»!.. Я обвів очима клас. І погляд мій зупинився на Маргариті, тобто Риті Скрипаль. У мене перехопило подих. Рита Скрипаль була першою красунею у нашому класі. Струнка, голубоока, чорноброва... Горда і неприступна. Нікому і ніколи вона не писала записок. Навіть Ромка Черняк губився і ніяковів перед нею. Інших Рит у нашому класі не було. Серце моє калатало, як дзвін... Невже, невже це вона написала мені таку дивну записку?!

Питати її я, звичайно, не наважився. На наступній перерві я кілька разів пройшов повз неї, загадково усміхаючись. Один раз навіть приставив до очей згорнуті окулярами пальці. Вона тільки презирливо скривилася і зневажливо пхикнула. «Оскільки йдеться про щось загадкове і таємниче, годі й думати, що вона признається», — подумав я.

Мене розпирало від незвичних хвилюючих почуттів. Я ходив і блаженно усміхався.

Ромка Черняк здивовано глянув на мене:

— Чого це ти либишся?

— Та! — я махнув рукою.

— А конкретніше? — спитав Ромка.

— Та! — знову махнув я рукою.

— Невже в лото зірвав джек-пот? — пхикнув Ромка.

— Ні! — сказав я.

— А що ж таке? Не муч мене!

Я більше не міг терпіти. І я признався:

— Та... Записку одержав. Якусь дивну.

— Від кого?

— Сам не знаю...

— Ану покажи! — сказав Ромка.

Я витяг із кишені записку і простягнув йому. Він розгорнув її і суворо глянув на мене:

— Ти що — приколюєшся? Тут же нічого нема!

— Як?!

— А отак! Чистий папірець!

Я вихопив у нього з рук аркуш і похолов: ніякої записки не було — на аркуші жодного слова, чистий папір...

— Ну й дурні в тебе приколи! — презирливо скривився Ромка. — Ти що? Типу чокнутий?

— Та клянусь! — вдарив я себе в груди. — Була записка!

— А де ж вона? Може, в іншій кишені?

— Н-ні! Це той самий аркуш...

— Тю! Дурниці якісь ти пореш!..

І тут мені стрельнуло:

— Ой! Мабуть, вона була написана спеціальним хімічним чорнилом, яким шпигуни листуються. Я в одному детективі читав — спершу видно, а тоді текст зникає...

— То ти що — шпигун? — криво усміхнувся Ромка. — А що було в записці?

— Там було написано: «Якщо хочеш, щоб з тобою сталося щось несподіване й незвичайне, шукай чарівні окуляри». І підпис: «Ритас».

— «Ритас»? А ти не брешеш?

— Та щоб я!.. — знову вдарив я себе в груди.

— Ну, добре-добре!.. Ритас... Ритас... Отже, Рита Скрипаль?.. Он воно що!.. Ха-ха-ха! — зареготав Ромка. — Хочеш сказати, що Ритка написала тобі записку? Та ще шпигунським чорнилом, яке потім зникає?.. Мовляв, не доведеш... Ну, ти фантаст! Брат Стругацький!.. Ніколи нікому записок не писала і раптом тобі, Рудому Африканському Їжачкові, написала!.. Ну, гуморист!.. Ха-ха-ха! Остап Вишня!..

Ромка не став церемонитися, і через п'ять хвилин весь клас уже реготав із мене. Таким посміховиськом я ще не був ніколи... Ритка раз у раз презирливо пхикала, дивлячись на мене. Вона навіть говорити нічого не стала, просто пхикала.

Але ж була записка!.. Я ж не вигадував!.. Я ж на власні очі бачив, читав її!.. Ех!.. Я, звичайно, переживав, що з мене сміються. Але недовго. Я ж вам казав — довго журитися я не вмю. Ну і хай сміються. Я б на їхньому місці теж, може, сміявся. І саме через те, що слова записки зникли, я повірив, що чарівні окуляри існують насправді. Одне лише бентежило мене — де шукати ті чарівні окуляри?.. Написано було — шукай, а де шукати, не

написано. Не ходити ж по магазинах «Оптика», яких у Києві багато, і не питати ж: «Чи продаються у вас чарівні окуляри?» Справді ж, дивитимуться, як на божевільного. Очевидно, чарівні окуляри повинні з'явитися несподівано й випадково, як і ота дивна записка. Треба тільки пильнувати...

Я сиджу на першій парті, перед самісіньким вчительським столом. Як посадила мене ще в першому класі Ліна Митрофанівна, бо я був найменшенький, так і досі сиджу. Тепер у нас вже не одна вчителька, а кілька. Майже всі молоді. Одна тільки старенька — математичка Юлія Юхимівна. У неї дві пари окулярів. Коли вона дивиться на клас, вишукуючи, кого б викликати, на носі в неї одні окуляри. Коли ж вона вичитує з підручника задачу або коли ставить у журнал погану оцінку, то надягає інші... І оті інші, «близькі», окуляри часто лежать на столі перед самісіньким моїм носом. Тепер я дивлюсь на них, немов заворожений, і думаю: «А може, саме про ці окуляри і йшлося у записці? І, може, недарма записка була на аркуші в клітинку?.. Може, її написала сама Юлія Юхимівна?.. Може, вона чарівниця?.. Добрі чарівниці завжди старенькі... Юлія Юхимівна дивиться на мене завжди з лагідною усмішкою... Вона мені, здається, симпатизує. Тому й написала записку саме мені...» І так мені кортить, так кортить зазирнути в оті окуляри, що я нарешті не витримую, хапаю окуляри і швиденько чіпляю на носа. Перед очима усе попли-

вло, як у тумані. Крім того туману, я нічогосінько не побачив. Зате почув — глузливий вигук Ромки Черняка:

— Ой! Дивіться, Юліє Юхимівно!.. Богданець вкрав ваші окуляри!.. Це він думає, що вони чарівні! Він чарівні окуляри шукає!..

Весь клас зареготав. А Юлія Юхимівна мовчки зняла з мого носа свої окуляри і дала мені легенького щигля. Чим викликала ще більший регіт.

Ну, чого, чого він такий пашекуватий, той Ромка?! Я мало не плакав. А на перерві він підійшов до мене і сказав:

— Ну, добре-добре! Не переживай!.. Признайся тільки, що ти вигадав ту записку. І я не буду глузувати більше.

— Була записка! Не вигадував я!..

— Ну, ти таки ненормальний!.. Ти уві сні не ходиш?.. Може, в тебе галюцинація якась була? Може, до лікаря звернутися треба?

Він уже не кепкував, а дивився на мене із співчуттям, як на хворого. Ну й нехай!.. Я ж то знаю, що не галюцинація була, а насправді. І чого б це раптом виникла така галюцинація — про чарівні окуляри. Ні! Треба їх шукати! Треба! Десь вони таки є!..

У моєї бабусі теж дві пари окулярів — для телевізора і для читання та штопання моїх шкарпеток. Але ні ті, ні ті чарівними не виявилися.

А тоді я наважився і зайшов до «Оптики», що на вулиці Лютеранській. Вона приватна і загад-

кова — у дворі, в закапелку. Попросив дати мені поміряти сонцезахисні. Майже півгодини міряв-міряв — нічого чарівного не наміряв. Засмучений, вийшов я з «Оптики» і пішов гуляти Києвом... Понад годину блукав і нарешті приблукав у скверик неподалік нашого будинку. У цьому скверіку завжди сидять пенсіонери в окулярах, газети читають або в шахи грають. А сьогодні чогось нікого — мабуть, по телеку якийсь аргентинський серіал показують. Іду, іду... І раптом бачу — на лавці лежать окуляри. Хтось, певно, забув. Мене аж у жар кинуло — передчуття якість... Схопив я ті окуляри, почепив і... дихати перестав. Раптом я чітко побачив трансформаторну будку в нашому дворі, задньому, за гаражами. А на будці стояв розгублений Ромка Черняк і дивився вниз, на землю, де лежала драбина. Було ясно, що Ромка по драбині заліз на будку (вона височенька, метрів п'ять заввишки, не менше), а тоді необережно штовхнув ногою, і драбина впала. На трансформаторну будку нам категорично лазити заборонялося; там навіть була жовта табличка: череп з кістками і напис «Не залазь! Уб'є!». Та найдивніше було те, що зі скверика побачити трансформаторну я не міг аж ніяк! Вона була далеко, за кількома багатопверховими будинками. Я на мить скинув окуляри — ніякої трансформаторної будки, лише дерева й будинки, вулиця. Я тремтячою рукою знову почепив окуляри — і знову перед очима Ромка на трансформаторній будці. Він

кривився — от-от заплаче... Йому негайно треба було злазити, а без драбини він злізти не міг... Тільки я встиг про це подумати, як почув голос якогось дідуся:

— Мої окуляри!.. Я читав газету і забув їх!

І дідусь зірвав з мого носа окуляри. У мене потемніло в очах. Я навіть не встиг роздивитися того дідуся. А коли я отямився, дідуся вже не було. Дідусь зник так само несподівано, як і з'явився. Я б навіть не зміг його описати, бо так і не бачив його. «От вони — чарівні окуляри!» — майнуло в моїй голові. І я прожогом кинувся до нашого будинку (ми з Ромкою сусіди: він на п'ятому поверсі живе, я — на третьому). Я вбіг у підворіття, пробіг на задне подвір'я за гаражі і застиг, все ще не вірячи своїм очам... На трансформаторній будці стояв розгублений Ромка, а на землі лежала драбина...

— Зараз, зараз я її підніму! — вигукнув я, через силу піднімаючи важку для мене драбину (потім я для інтересу намагався ще раз це зробити, але не зміг, звідки ж тоді сили з'явилися?!).

У Ромки тремтіли ноги, коли він злазив. І голос тремтів, коли він сказав:

— Ой, спасибі тобі, Їжачку!.. Розумієш, я кидав бумеранг, і він залетів на будку... А такий кльовий бумеранг! Мені тато з Австралії привіз. Жалко. Ну, я потай свиснув у двірнички драбину і... А звідки ти взявся?

— У чарівні окуляри побачив, що тобі непереливки. І пробіг...

— Що?! Знову ти про ті чарівні окуляри... А ну тебе!

— Клянусь Богом, що не брешу! — вдарив я себе в груди. — Клянусь!

І я розказав Ромці все, що сталося у скверіку.

— Ану побігли у той скверик! — вигукнув Ромка. І ми побігли.

— Ой! Диви! Лежать! — вражено мовив Ромка. Справді — на тій самій лавці лежали окуляри... Та коли ми підбігли ближче, вони зникли...

— Тю! Я ж точно їх бачив! — здивовано роззявив рота Ромка.

— І я! — хитнув головою я.

— Чудасія!.. — розвів руками Ромка.

— От бачиш! А ти не вірив! Не могло ж нам обом примаритись одне й те саме...

— Отже, чарівні окуляри таки існують! Тепер будемо їх шукати удвох!

